

JUSTIITSMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 23.05.2023

nr 7-1/2346

Seisukoha kujundamine äriühingute kestlikkuselase hoolsuskohustuse direktiivi menetluses

Edastame Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi ka MKM) huvigruppide tagasiside ettevõtete kestlikkuselase hoolsuskohustuse direktiivi eelnõu (CSDDD) probleemküsimuste kohta ning palume käesolevas kirjas viidatud teemadel kujundada MKMi seisukohad, millest lähtuda direktiivi sisu läbirääkimistel eesseisvate triloogide käigus.

Taust

Euroopa Komisjon (edaspidi ka komisjon) algatas [23.02.2022 direktiivi eelnõu](#), mis käsitleb äriühingute kestlikkuselast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (CSDDD, edaspidi ka direktiiv või algatus). Riigikantselei resolutsiooniga määrati direktiivi siseriikliku menetlemise eest vastutavaks Justiitsministeerium (edaspidi ka JuM) ning menetlusse on kaasatud veel kuus ministeeriumi, sh majandus- ja kommunikatsiooniministeerium.

Teadadolevalt lõppesid Euroopa Liidu (EL) nõukogu töögruppide arutelud [direktiivi üldise lähenemisviisi](#) kokkuleppimisega EL konkurentsivõime nõukogu 01.12.2022 istungil, millel Eestit esindas ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister. Praegu on direktiivi menetlemine jõudnud faasi, kus juunis ja juulis 2023 on oodata kolmepoolsete läbirääkimiste (triloogide) algamist EL nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi (EP) vahel. Direktiivi algse teksti ja üldise lähenemisviisi kõrval on liikmesriikidele alates 15.05.2023 kättesaadavaks tehtud ka [Euroopa Parlamendi vastutava parlamendikomisjoni \(JURI\) raport](#) (edaspidi raport; käesoleva kirja lisa 1, AK - *dokument on asutusesiseseks kasutamiseks ja edastatakse MKMi ekspertidele e-posti teel eraldi*), mis kajastab parlamendi muudatusettepanekuid direktiivi algsele tekstile.

Direktiivi sisuline eesmärk on suunatud kestlikule äritegevusele ning majanduspoliitika seisukohalt mõjutab see oluliselt ettevõtluspoliitikat, mille elluviimine mh kaubanduse ja tööstuse alal on MKMi vastutusala. Kuivõrd direktiivi jõustumisega võib kaasneda vajadus teha ettevõtluskeskkonda reguleerivates õigusaktides suurel hulgal muudatusi, tuleb MKMil eeldatavasti koordineerida ka direktiivi ülevõtmist siseriiklikku õigusse. Seetõttu peab JuM oluliseks nii valdkonna huvigruppide kui ka MKMi hinnanguid võtmeküsimuste kohta, mis direktiivi siseriiklikku rakendamist oluliselt mõjutama hakkavad. Direktiivi rakendamist silmas pidades on JuM direktiivi menetlemisse kaasanud ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA), kes on seni olnud kontaktpunktiks Majanduskoostöö ja Arengu

Organisatsiooni OECD vastutustundliku ettevõtluse suuniste asjus. Ka käesolev kiri edastatakse TTJA-le teadmiseks.

Küsimused seisukoha kujundamiseks

Mais 2023 kaasas JuM veelkord huvigruppe, paludes neil hinnata EP muudatusettepanekuid (huvigruppidele on avalikult kättesaadav üksnes [EP mustandraport](#)) Eesti jaoks olulistes aspektides ning anda tagasisidet oma eelistuste kohta. Lisame taustainfona juurde ka huvigruppidele saadud tagasiside (lisa 2). Järgnevalt palume MKMil kujundada oma seisukohad ettevõtteid puudutavate probleemküsimuste kohta, mille suhtes JuMil ei ole pädevust sisuliste seisukohtade kujundamiseks.

1. Direktiivi kohaldamisala künniste alandamine (direktiivi artikkel 2)

[Üldise lähenemisviisi](#) tekstis (dokumendi lk 63-64) on direktiivi kohaldamisala künnised jäänud samaks nagu Euroopa Komisjoni algses direktiivi eelnõus. Vastavalt direktiivi artikli 2 lõike 1 punktidele a ja b kohaldatakse direktiivi järgmistele ettevõtetele:

- a) EL ettevõtted, kellel on üle **500** töötaja ning ülemaailmne netokäive üle **150** miljoni euro;
- b) EL ettevõtted, kellel on üle **250** töötaja ning ülemaailmne netokäive üle **40** miljoni, millest vähemalt **20** miljonit teeniti kõrge riskiga sektoris (need sektorid on loetletud sama sätte alapunktides i-iii).
- c) EL-välised ettevõtted, mis on asutatud kolmanda riigi seaduste alusel ja kelle netokäive EL-is on üle **150** miljoni euro **või** kelle netokäive on EL-is üle **40** miljoni, kuid mitte üle **150** miljoni euro, ja vähemalt **20** miljonit teeniti kõrge riskiga sektorites (samad, mis loetletud artikli 2 lõike 1 punkti b alapunktides i-iii).

Euroopa Parlamendi raportis (lisa 1, AK) on tehtud ettepanek vastavate künniste alandamiseks, et direktiiv kohalduks:

- a) EL ettevõtetele, kellel on üle **250** töötaja ning ülemaailmne netokäive üle **40** miljoni euro (raporti lk 73, muudatusettepanek 89);
- b) EL ettevõtetele, kes ei ületa 250 töötaja ja 40 miljoni euro suuruse aastakäibe nõuet, kuid kes on **vähemalt 500 töötajaga ettevõtete grupi emettevõtte** ja kelle ülemaailmne netokäive on olnud vähemalt **150** miljonit eurot (raporti lk 73, muudatusettepanek 90);
- c) EL-välistele ettevõtetele, mis on asutatud kolmanda riigi seaduste alusel ja kelle ülemaailmne netokäive on üle **150** miljoni euro ja vähemalt **40** miljonit eurot sellest tekkis EL-s, sh käive, mille on tootnud kolmandad ettevõtted, kellega ettevõttel või tema tütarettevõtetel on tasu eest sõlmitud vertikaalkokkulepe („*vertical agreement in the Union in return for royalties*”) (raporti lk 74-75, muudatusettepanek 94);
- d) EL-välistele ettevõtetele, kes ei täida 150 miljoni euro ja 40 miljoni euro suuruse EL-käibe nõuet, kuid kes on emettevõtte vähemalt 500 töötajaga ettevõtete grupile, kelle ülemaailmne käive on üle 150 miljoni euro ja vähemalt 40 miljonit sellest tekkis EL-s, sh käive, mille on tootnud kolmandad ettevõtted, kellega ettevõttel või tema tütarettevõtetel on tasu eest sõlmitud vertikaalkokkulepe („*vertical agreement in the Union in return for royalties*”) (raporti lk 75, muudatusettepanek 95).

JuM on senises menetluses olnud ettevõtlust otseselt mõjutavate tegurite koha pealt pigem ettevaatlik ning ei ole pooldanud muudatusi, mis laiendaks direktiivi kohaldamisala enam kui

algatuse esialgne versioon ette näeb. Mais 2023 huvirühmadelt saadud tagasiside põhjal (vt täpsemalt lisa 2) ei poolda ettevõtjate esindusorganisatsioonid direktiivi kohaldamisala künniste alandamist, sest see tõstaks oluliselt suurema hulga ettevõtete halduskoormust. Samas pooldab künniste alandamist Eesti Roheline Liikumine, kes peab oluliseks, et direktiivi kohaldamisala seadmisel lähtutaks riskipõhisusest ning direktiivi eesmäärke arvestades oleks direktiiv võimalikult laia katvusega.

Palume MKMil esitada oma seisukoht EP raportis viidatud kohaldamise künniste muudatusettepanekute kohta ning kujundada seisukoht, milliseid künniseid peaks Eesti pooldama eesseisvate triloogide käigus. Samas on oodatud ka ettepanekud künniste alternatiivseks sõnastamiseks, mida Eestil on võimalik triloogide käigus välja pakkuda.

2. Hoolsuskohustuse kohaldamine väärtusahelale või tegevusahelale (direktiivi artikkel 3 punkt g)

[Üldise lähenemisviisi](#) teksti artikli 3 punktis g on direktiivi algses tekstis sisalduv väärtusahela (*value chain*) määratlus asendatud tegevusahela (*chain of activities*) mõistega (dokumendi lk 72-73). Tegevusahela mõiste sisu on sättes pikemalt lahti kirjutatud ning see sisaldab ka välistusi ja erandeid, mida tegevusahel ei hõlmaks.

Euroopa Parlament on oma raportis (lisa 1, AK) teinud ettepaneku säilitada väärtusahela (*value chain*) mõiste, sisustades määratluse oluliselt teisiti võrreldes direktiivi algse tekstiga (raporti lk 81-83, muudatusettepanekud 114-117).

Huvigruppidele mais 2023 saadud tagasiside põhjal (vt täpsemalt lisa 2) eelistavad ettevõtjate esindusorganisatsioonid ahela võimalikult piiritletud käsitlust, pidades kohati ka üldises lähenemisviisis esitatud tegevusahela määratlust liialt õiguselgusetuks. Eesti Roheline Liikumine on rõhutanud aga kogu väärtusahelat katva direktiivi olulisust.

Palume MKMil esitada oma seisukoht, kas direktiiviga kehtestatav hoolsuskohustus peaks kehtima direktiivi algses tekstis (väärtusahel) või üldises lähenemisviisis (tegevusahel) või EP raportis (väärtusahel) pakutud ulatuses ning milliseks hindate EP pakutud määratluse mõju ettevõtetele. Oodatud on ka kõik täiendavad ettepanekud, millise sõnastusettepaneku võiks Eesti selle mõiste sisustamiseks ise teha.

3. Kõrge riskiga sektorite loetelu kustutamine (artikkel 2)

Enne 15.05.2023 avaldatud raportit lähtusime EP mustandraportist, kus parlament oli teinud ettepanekud direktiivi algses tekstis sisalduva kõrge riskiga sektorite loetelu täiendamiseks (ehitustööde, finantsteenuste ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenused). Seetõttu on ka huvirühmad andnud mais 2023 tagasisidet (vt täpsemalt lisa 2) kõrge riskiga sektori loetelu täiendamise kohta. EP on oma raporti 15.05.2023 versioonis (lisa 1, AK) on EP teinud aga ettepaneku kõrge riskiga sektorite loetelu tervikuna direktiivist kustutada (raporti lk 73-74, muudatusettepanekud 91-93).

Palume MKMi hinnangut kõrge riskiga sektorite loetelu kustutamise kohta direktiivi artikli 2 lõike 1 punktist b. Palume seisukohta, kas Eesti peaks triloogide käigus sellist muudatust toetama või pooldama direktiivi algses tekstis esitatud loetelu säilitamist.

Huvirühmadelt mais 2023 saadud tagasisidest (vt täpsemalt lisa 2): ettevõtjate esindusorganisatsioonid kõrge riskiga sektorite loetelu täiendamist esialgu ei pooldanud. Samas tegid nad ettepanku piirduda esmalt direktiivi algses tekstis loetletud tegevusaladega ning kui praktikas saab direktiivi rakendamist pidada edukaks, kaaluda täiendavate tegevusalade lisamist kõrge riskiga sektorite loetellu. Eesti Roheliste Liikumine pooldas

kõrge riskiga sektorite loetelu täiendamist. Rahandusministeerium on hinnanud arusaadavalt põhjendatuks ehitussektori lisamist kõrge riskiga sektorite hulka, arvestades selle valdkonna suurt ressursikasutust.

4. Arvamus hoolsuskohustuste sisustamise ja vastutuse kohta

MKM on senise menetluse raames olnud kursis sellega, et lisaks eespool nimetatud teemadele on Eesti jaoks seni olnud probleemseks ka direktiivi lisas sätestatud inimõiguste alased hoolsuskohustused, mis ei võimalda kehtestada ettevõtjatele arusaadavaid kohustusi ja keelde. Sellega omakorda seonduv probleem on tsiviilvastutuse regulatsioon, kuivõrd selgusetu sisuga hoolsuskohustuste rikkumise eest tsiviilvastutusse kehtestamist on JuM hinnanud õiguslikust vaatest väga probleemseks. Kui MKM-il on esitada hinnanguid direktiivi lisas sätestatud hoolsuskohustuste problemaatika kohta, palume ka nendest seisukohtadest teada anda. Tsiviilvastutuse küsimuses kujundab Eesti seisukohti JuM, kuid küsisime ka huvigruppidele nende teemade kohta hinnanguid (vt täpsemalt lisa 2). Kui MKMil on kavandatava regulatsiooni kohta hinnanguid või ettepanekuid, palume ka need JuMile edastada.

Rõhutame, et MKMi hinnang ja seisukohad eespool nimetatud küsimustes on vajalikud, et saaksime edasiste kõneluste käigus Eesti huve direktiivi probleemküsimustes võimalikult efektiivselt esindada.

Ootame seisukohti esitatud küsimustele hiljemalt 01. juuniks 2023. Tagasiside palume saata Justiitsministeeriumi e-posti aadressile info@just.ee ning koopia õiguspoliitika osakonna nõuniku Kadi Karuse e-posti aadressile kadi.karus@just.ee. Sama kontaktisiku poole võib pöörduda ka teemat puudutavate lisaküsimustega. Tagasiside raames on oodatud ka MKMi muud märkused ja ettepanekud CSDDD kavandatava sisu kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heddi Lutterus
Asekantsler

Lisad:

Lisa 1 (asutusesiseseks kasutamiseks): Euroopa Parlamendi muudatusettepanekute raport
(edastatakse MKMi ekspertidele käesolevast kirjast eraldi, e-posti teel).

Lisa 2: huvigruppide kaasamise tagasiside

Kadi Karus 54820222
Kadi.Karus@just.ee